

Δευτέρα 31 Οκτωβρίου 2011

www.geostrategy.gr

geostrategical@yahoo.gr

Νέα αμερικανική στρατηγική στον Περσικό Κόλπο

του Βασίλη Γιαννακόπουλου

Σύμφωνα με πρόσφατο άρθρο των New York Times, μετά την απόσυρση των Αμερικανών από το Ιράκ (31 Δεκεμβρίου 2011), το πεντάγωνο σχεδιάζει να ενισχύσει την παρουσία των αμερικανικών χερσαίων δυνάμεων στην ευρύτερη περιοχή του Περσικού Κόλπου. Συγκεκριμένα, ένα από τα σενάρια που εξετάζονται, προκειμένου να αντιμετωπισθεί το αναμενόμενο έλλειμμα εσωτερικής ασφάλειας στην ιρακινή επικράτεια, αλλά και μια πιθανή ιρακινή απειλή, είναι:

- ✓ Η μεταστάθμευση χερσαίων δυνάμεων στο Κουβέιτ, το μέγεθος των οποίων παραμένει υπό διαπραγμάτευση και πιθανόν το αμέσως επόμενο χρονικό διάστημα να ανακοινωθούν οι τελικές αποφάσεις. Σύμφωνα με το διοικητή της USCENTCOM (United States Central Command), υποστράτηγο Karl R. Horst, «σχεδιάζεται η ανάπτυξη μιας σχετικά μικρής χερσαίας δύναμης, αλλά με υψηλή επιχειρησιακή δυνατότητα». Πάντως, πριν από περίπου μια εβδομάδα, ο Αμερικανός υπουργός Άμυνας, Leon Edward Panetta, δήλωσε: «Έχουμε περίπου 40.000 στρατιώτες στην περιοχή, περίπου 23.000 στο Κουβέιτ (οι περισσότεροι από τους οποίους παρέχουν διοικητική μέριμνα στις αμερικανικές δυνάμεις του Ιράκ) και 100.000 στο Αφγανιστάν».
- ✓ Η αύξηση των αμερικανικών ναυτικών δυνάμεων στα διεθνή ύδατα του Περσικού Κόλπου και της Αραβικής Θάλασσας.
- ✓ Η διεύρυνση της στρατιωτικής συνεργασίας με τις έξι χώρες του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου (Gulf Cooperation Council – GCC: Σαουδική Αραβία, Κουβέιτ, Μπαχρέιν, Κατάρ, Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα και Ομάν).

Το εν λόγω σχέδιο συνιστά εναλλακτική λύση για το αμερικανικό πεντάγωνο, μετά τις ατελέσφορες προσπάθειες από το λευκό Οίκο και την κεντρική κυβέρνηση της Βαγδάτης να συμφωνήσουν για την παραμονή τουλάχιστον 20.000 Αμερικανών στρατιωτών στο Ιράκ μετά την 31^η Δεκεμβρίου του 2011.

Είναι πολύ πιθανόν η σχεδιαζόμενη ανάπτυξη δυνάμεων στο Κουβέιτ και στον Περσικό Κόλπο να είναι αποτέλεσμα πιέσεων των Ρεπουμπλικάνων ή πρωτοβουλία του Αμερικανού προέδρου, προκειμένου να προλάβει τις όποιες αντιδράσεις τους, μετά τη διεξαγωγή της απόσυρσης από το Ιράκ. Με αυτόν τον τρόπο, αφενός προστατεύονται ως ένα βαθμό τα αμερικανικά συμφέροντα στην περιοχή ευθύνης της USCENTCOM (περιλαμβάνει 20 χώρες της Μέσης Ανατολής, της Κεντρικής Ασίας, της Νότιας Ασίας και την Αίγυπτο), αφετέρου παρέχεται η δυνατότητα άμεσης επέμβασης για την αντιμετώπιση των απειλών που αναμένεται να αναδυθούν μελλοντικά στην εν λόγω περιοχή. Επίσης, είναι πιθανόν να εφαρμοσθεί ένα παρόμοιο σχέδιο και στην περίπτωση του Αφγανιστάν, απ' όπου αναμένεται απόσυρση των αμερικανικών δυνάμεων μέχρι τα τέλη του 2014. Δηλαδή, η εφαρμογή ενός σχεδίου ανάπτυξης περιορισμένου μεγέθους και ευέλικτων αμερικανικών χερσαίων δυνάμεων σε γειτονική ή γειτονικές χώρες (προφανώς στην Κεντρική Ασία), με ταυτόχρονη παρουσία αεροναυτικών δυνάμεων στη θαλάσσια περιοχή νότια της ιρανο-πακιστανικής ακτογραμμής.

Δεδομένου ότι οι περικοπές των αμερικανικών αμυντικών δαπανών ανέρχονται σε τουλάχιστον 450 δισ. δολάρια για την επόμενη δεκαετία, είναι προφανές ότι το αμερικανικό

πεντάγωνο σχεδιάζει την ανάπτυξη μικρών σχετικά με το παρελθόν δυνάμεων, αλλά ευέλικτων και με υψηλή επιχειρησιακή δυνατότητα. Ταυτόχρονα, σχεδιάζει να μεγιστοποιήσει τις στρατιωτικές συνεργασίες με τις φίλιες χώρες της ευρύτερης περιοχής. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα σε πρώτη φάση την υποστήριξη των υφιστάμενων στρατιωτικών συνεργασιών και τη σύναψη νέων, κυρίως με τις χώρες του Συμβουλίου Συνεργασίας του Κόλπου, ενώ σε δεύτερη φάση την παροχή εκπαίδευσης και εξοπλισμού των φίλιων χωρών της περιοχής. Ήδη, μια από τις φίλιες δυνάμεις, οι ένοπλες δυνάμεις του Ιράκ, έχουν προσκληθεί να συμμετάσχουν για πρώτη φορά σε πολυεθνική στρατιωτική άσκηση (Eager Lion 12), που θα διεξαχθεί στην Ιορδανία το 2012, με αντικείμενο την αντιμετώπιση απειλών από αντάρτες και τρομοκράτες. Στα πλαίσια αυτού του σχεδιασμού πιθανόν εντάσσονταν τόσο η συμμετοχή των αεροπορικών δυνάμεων του Κατάρ και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων στις επιχειρήσεις της Λιβύης, όσο και η αποστολή δυνάμεων του Μπαχρέιν και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων στο Αφγανιστάν, αλλά και η αποστολή σαουδαραβικών χερσαίων δυνάμεων στο Μπαχρέιν, για την καταστολή των σιιτών διαδηλωτών. Επιχειρείται δηλαδή η εφαρμογή ενός σχεδίου που αποβλέπει στην εκπαίδευση, στον εξοπλισμό και στην ανάθεση διεξαγωγής επιχειρήσεων στις φίλιες μη NATOϊκές ένοπλες δυνάμεις, με σκοπό την αντιμετώπιση κοινών συμβατικών και ασύμμετρων απειλών. Με αυτόν τον τρόπο, οι ΗΠΑ μειώνουν δραματικά τις αμυντικές τους δαπάνες, διατηρούν και διευρύνουν τις στρατιωτικές τους συνεργασίες και ταυτόχρονα επιτυγχάνουν την αντιμετώπιση των αναδυόμενων απειλών, χωρίς να είναι απαραίτητη η φυσική παρουσία των ενόπλων δυνάμεών τους.

Η Ουάσιγκτον ανησυχεί ότι βραχυπρόθεσμα, πιθανόν και στις αρχές του 2012, να αναδυθούν νέες –κυρίως ασύμμετρες- απειλές, τόσο εντός της ιρακινής επικράτειας, όσο και στην ευρύτερη περιοχή του Περσικού Κόλπου.

Στο Ιράκ, μετά την απόσυρση των αμερικανικών δυνάμεων, είναι πιθανόν η χώρα να εισέλθει σε μια μακρόχρονη συγκρουσιακή κατάσταση. Το 2011, η εσωτερική κατάσταση ασφάλειας έχει επιδεινωθεί ιδιαίτερα στο βόρειο Ιράκ, με αντίπαλες πλευρές την Κουρδική Περιφερειακή Κυβέρνηση (Kurdish Regional Government - KRG), τους σουνίτες Άραβες, τους Τουρκμένους και την Κεντρική Κυβέρνηση της Βαγδάτης. Ταυτόχρονα, η κατάσταση επιδεινώθηκε περεταίρω, καθώς η τουρκική πολεμική αεροπορία διεξήγαγε μια σειρά αεροπορικών επιδρομών για να καταστρέψει τους θύλακες των ανταρτών του PKK και στη συνέχεια εισέβαλε με χερσαίες δυνάμεις. Βραχυπρόθεσμα, η σύγκρουση μεταξύ της KRG και των ιρακινών ενόπλων δυνάμεων συγκεντρώνει αρκετές πιθανότητες. Η ιρακινή κουρδική κοινότητα είναι πιθανόν να επιδιώξει τον πλήρη έλεγχο των πλούσιων σε υδρογονάνθρακες αμφισβητούμενων περιοχών –κυρίως της επαρχίας του Κιρκούκ- χρησιμοποιώντας τις ένοπλες δυνάμεις της (Peshmerga). Ήδη, γύρω από αυτές τις περιοχές είναι ανεπτυγμένοι περίπου 75.000 Κούρδοι Peshmerga και χιλιάδες στρατιώτες των ιρακινών ενόπλων δυνάμεων. Η σύγκρουση αυτή πιθανόν να αποφασισθεί στις αρχές του 2012, καθώς στην παρούσα φάση η επιχειρησιακή δυνατότητα των Peshmerga υπερέρχει σαφώς της αντίστοιχης των ιρακινών ενόπλων δυνάμεων. Καθόλου απίθανο να επιδεινωθεί και η εσωτερική κατάσταση ασφάλειας στο κεντρικό Ιράκ, όπου συνυπάρχουν και σχεδόν καθημερινά διεξάγουν ένα θρησκευτικό πόλεμο οι Ιρακινοί σουνίτες και σιίτες. Επομένως, το απευκταίο σενάριο είναι η έναρξη ενός εμφύλιου πολέμου, στον οποίο οι Άραβες σουνίτες του βορρά θα συγκρούονται με τους Κούρδους και οι σουνίτες του κεντρικού Ιράκ με τους Ιρακινούς σιίτες. Θα δημιουργηθεί δηλαδή μια κατάσταση, η οποία θα τείνει να τριχοτομήσει τη χώρα. Καθόλου απίθανο –αν όχι σχεδόν βέβαιο- ότι σ' αυτό το συγκρουσιακό περιβάλλον, πέρα από τις ένοπλες δυνάμεις που επιχειρούν εντός του Ιράκ (ιρακινές δυνάμεις ασφάλειας, ιρακινός στρατός, Peshmerga, Al-Qaeda in Iraq, Mahdi Army και διάφορες άλλες τρομοκρατικές οργανώσεις) θα λάβουν μέρος εξωτερικοί κρατικοί ή/και μη κρατικοί δρώντες, όπως οι ένοπλες δυνάμεις της Τουρκίας, του Ιράν, των ΗΠΑ, των χωρών του GCC, το PKK, το PJAK, κτλ. Άλλωστε αυτός είναι και ο κύριος λόγος για τον οποίο το αμερικανικό πεντάγωνο προσανατολίζεται να μετασταθμεύσει τα μη επανδρωμένα μαχητικά αεροσκάφη (UCAVs) τύπου Predator στη νοτιοανατολική Τουρκία.

Αναφορικά με την υπόλοιπη περιοχή του Περσικού Κόλπου θα πρέπει να τονίσουμε:

- ✓ Το μακροχρόνιο πρόβλημα της ανάπτυξης του πυρηνικού προγράμματος του Ιράν, που συνέταξε ένα συνασπισμό δυνάμεων (ΗΠΑ, Ισραήλ, χώρες του GCC, κτλ) κατά της Τεχεράνης.

- ✓ Την ιρανο-σαουδαραβική αντιπαράθεση και τις κατηγορίες των χωρών του Κόλπου περί ιρανικής υποστήριξης προς τις σιιτικές κοινότητες (Μπαχρέιν, βορειοανατολική Σαουδική Αραβία, Υεμένη, κτλ).
- ✓ Το έλλειμμα εσωτερικής ασφάλειας στην Υεμένη, που τείνει σε εμφύλιο πόλεμο και ανησυχεί ιδιαίτερα το Ριάντ, κυρίως λόγω της μεγάλης συγκέντρωσης ένοπλων μελών της Al-Qaeda in the Arabian Peninsula (AQAP).
- ✓ Την υφιστάμενη απειλή του φαινομένου της θαλάσσιας πειρατείας στην περιοχή νότια της αραβικής χερσονήσου (το 2010, στην ευρύτερη περιοχή του Κόλπου του Άντεν και ανατολικά των σομαλικών ακτών πραγματοποιήθηκαν 219 απόπειρες, εκ των οποίων οι 49 ήσαν επιτυχείς), και
- ✓ Την ανάγκη προστασίας του στρατηγικής σημασίας θαλάσσιου περάσματος των στενών του Hormuz, απ' όπου διέρχονται καθημερινά κατά μέσο όρο 15,5 εκατ. βαρέλια πετρελαίου (το 30% των παγκόσμιων θαλάσσιων μεταφορών πετρελαίου και το 20% των θαλάσσιων μεταφορών φυσικού αερίου).